

SAPI NÉPE

A HARGITA NÉPE ÉS A SAPIENTIA – EMTE KÖZÖS ROVATA

Beszélgetés dr. Dégi Zsuzsannával, a Humántudományok Tanszék vezetőjével

Miért tanuljunk bölcsész szakon a Sapientián?

Személyes készségeink, illetve a nyelvtudás a munkaerőpiacon előnyt jelentenek, fejlesztésükhöz pedig jelentősen hozzájárulhat a bölcsészvégtetés. Azonban, mint minden terület, napjainkban a humán tudomány is kihívásokkal szembesül. A témakörrel dr. Dégi Zsuzsanna egyetemi adjunktussal, megbízott tanszékvezetővel beszélgettünk.

– Milyen kihívásokkal szembesülnek a humán tudományok művelői gyorsan változó világunkban?

– Szakjainkat illetően a humán tudományok megnevezés sok mindent magában foglal: a román- és angolnyelv-oktatást, az irodalmat, a nyelvészetet, a fordítást – már ez a sokszínűség is kihívás. Meglátásom szerint azonban ennél nagyobb próbatételt képeznek a generációs különbségek, melyek például abban nyilvánulnak meg, hogy milyen céllal érkeznek szakjainkra a hallgatók. Abban az időben, amikor a tanszékünkön oktató kollégák végezték a középiskolát, azért választottak nyelvszakot az egyetemen, mert már haladó nyelvi szinten voltak, és a továbbiakban erre a tudásra akartak építeni. A mai nemzedék másképp gondolkodik. Mindig megkérdezzük az elsőévesektől, miért jöttek bölcsész szakra, a legtöbben azt mondják, mert meg akarják tanulni a nyelvet. Mindez nagyban kihat az oktatás szervezésére. El kell gondolkodnunk, hogyan alakítsuk át a tanítási folyamatot, hogy ne legyünk nyelviskola, de ki tudjuk elégíteni a diákok elvárásait. Mivel céljuk

FOTÓ: SAPIENTIA – EMTE HONLAPJA

az idegen nyelv elsajátítása, a régebbi leadott elméleti anyagból ki kellett hagynunk részeket, hiszen így már nem fér bele ugyanaz a mennyiségű tartalom. Arra szintén figyelni kell, hogy számos hallgatónk tanítani szeretne, így a tanári versenyvizsga követelményeire is fel kell készítenünk őket. További kihívás az internet, az információk korlátlan mennyiségű és ellenőrizetlen minőségű áramlása. Jó, hogy sok az adat, könnyen és bárhol elérhető, viszont egyre nehezebb megválogatni azt, és azonosítani a hitelességét. Lényeges megmutatni, hogyan szelektáljanak.

– Ön szerint a mesterséges intelligencia (MI) térnyerése hogyan befolyásolja a humán tudományokat?

– Erőpróba elé állít, mivel tanárként felmerül a kérdés, hogyha fogalmazást adsz ki feladatként, és valaki megírja az MI-vel, mi értelme az egésznek? Nem vagyunk nagy egyetem, egyenként ismerjük a hallgatóinkat, tudjuk, ki mire képes. Most már nemcsak a plagizálás jelent veszélyt, például az államvizsga-dolgozat megírásakor, hanem az MI által írt szövegek kiszűrése is. Plágiumellenőrök ugyan vannak, és állítólag az MI által írt szövegeket is kimutatják, de én ebben nem vagyok olyan biztos. Az MI-t nem lehet kikerülni, létezik, és nekünk, tanároknak el kell gondolkodnunk, mit kezdünk vele.

– Lehetnek-e mégis előnyei az MI-nek a bölcsész szakokra nézve?

– Igen, természetesen. Ötleteléseknél kiválóan működhet, javasolhat témákat, akár esszé szerkesztésében is segíthet. Azonban fontos a kritikus gondolkodás, hogy meg tudjuk ítélni a generált szöveg minőségét, és a megfelelő eredmény érdekében azt javítani is lehessen. Az MI a fordítás terén egyaránt jelen van, hiszen a fordítóprogramokba beépítették. Bár nyelvfüggő, de ezek a programok a standard nyelvezetet elég jól kezelik, remekül alakítják a mondatokat. Nehezen boldogulnak viszont egy adott terminológia következetes használatával. Lehet az MI egyik mondatban egyféleképpen, a másikkban meg már másképp fordítja ugyanazt. A szólásokkal és közmondásokkal sem tud mit kezdeni, mert azok a másik nyelv logikáját tükröző képes kifejezések. Az MI miatt változnak a törvények is. Míg régen a fordító által készített fordítást valakinek lektorálnia kellett, most a fordítóprogramok által végzett fordításokat követi emberi utómunka. Mindezek ellenére nyelvtanárként olvasási és hallgatási gyakorlatok elkészítéséhez látok potenciált ezen a területen, legyen az szöveggenerálás vagy felmondás.

– Milyen rövid és hosszú távú célokat tűztek ki a tanszéken?

– A tavaszi időszakra különösen sok eseményt tűztünk ki. Egy hete zajlott le a *Gúzsba kötve táncolni* fordítói verseny, március 22–23-án nemzetközi konferenciát szervezünk. Április elején újra felméri a fordítás és tolmácsolás mesterképzést, és napirenden lesznek a nyílt napok, míg a májusi XXI. Kari Tudományos Diák-

köri Konferencián hallgatóink is érdekeltek. Hosszú távon legfőbb célunk, hogy folytassuk a hazai és nemzetközi tudományos projektekbe – Erasmus+, illetve magyarországi programokba – való bekapcsolódást. Olyan pályázatokat keresünk, amelybe a diákokat is be tudjuk vonni.

– Miért érdemes ma hagyományos bölcsész szakon tanulni a Sapientián?

– A kis létszámú oktatásnak számtalan előnye van: egy emberre több idő jut, jobban lehet figyelni az egyéni igényekre, és a nagyobb egyetemekkel szemben megannyi a pályázási lehetőség, mellyel arányosan nő az ösztöndíjak elnyerésének esélye. Hogy miért válasszon valaki bölcsész szakot a mai világban? Embere válogatja, kinek mi illik a személyiségéhez, de a munkaerőpiacon elhelyezkedett hallgatók visszajelzései alapján, sok esetben a munkahelyen a különböző nyelvek ismeretét, a jó kommunikációs készséget, az ún. „szoft skilleket” díjazták. Akadnak volt diákjaink, akik nem rendelkeznek gazdasági végzettséggel, mégis bankban dolgoznak a román- és angolnyelv-tudásuknak köszönhetően. Sokszor a nyelvi képességek fontosabbak az adott ágazatban járatos szoftver használatának ismereténél, amit a munkahelyen a betanítási időszakban meg tudnak majd tanulni. Ha valaki tájékozott a művészetek terén, hozzá tud szólni egy új könyv, frissen látott színházi előadás vagy film értékeléséhez, magabiztosabb, kiegyensúlyozottabb személyiségként élhet. A bölcsészlet gazdaggá tesz – lelkieken bizonyosan.

JAKAB ÉVA-ERIKA